

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 772 8° (LN 1178 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 772 8° (LN 1178 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 772 8° (LN 1178 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 772 8° (LN 1178 8° copy 2)

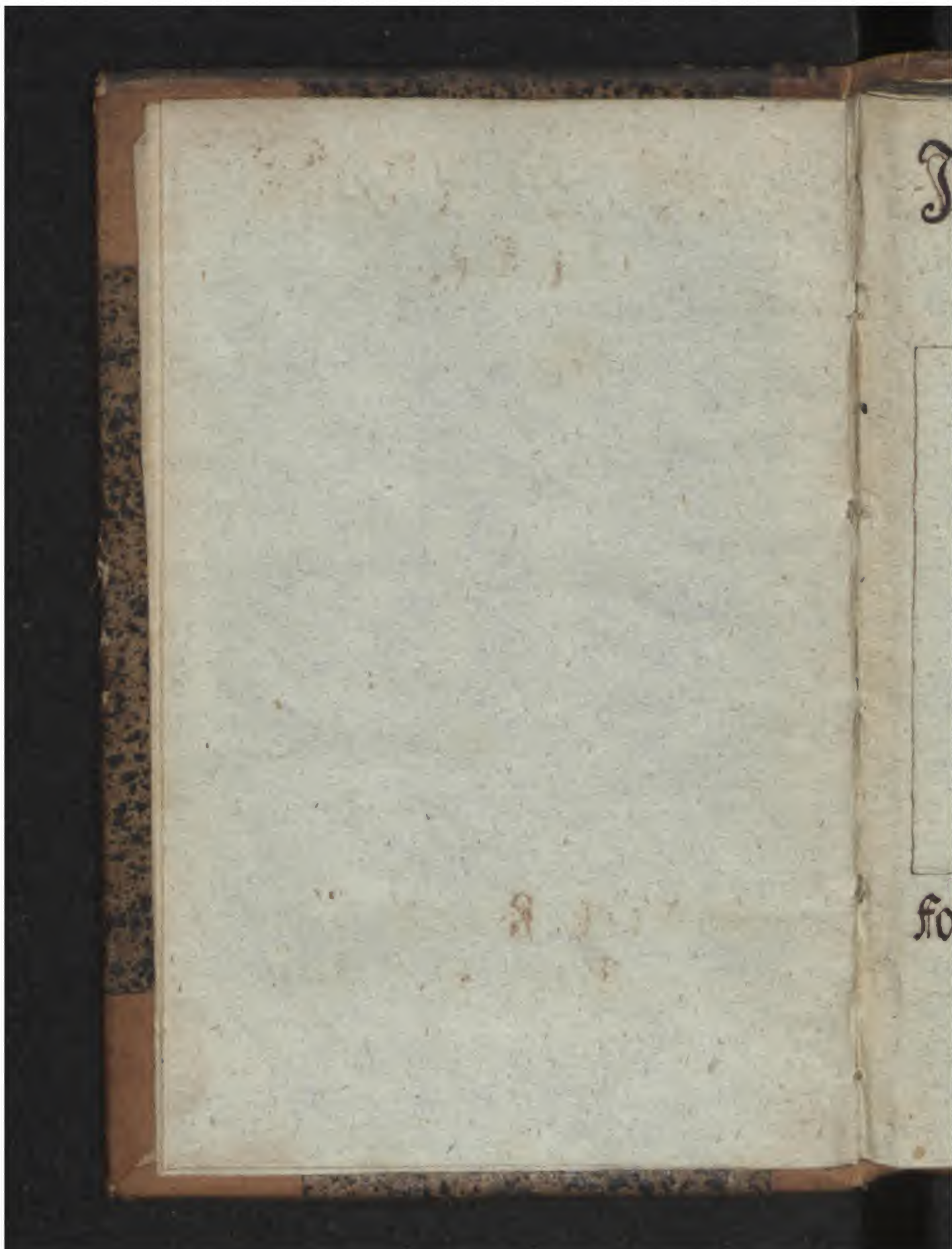
BOX
Nº 772.

LN 1178

ox. 2

Christoph. 1557

Imod Ecce scab
Diefle.

fordanskit af Nicolao Pal-
ladio Aar etc. M. D. Lxii.

Det
Ansla
skabs
Trefol
sa

S

Der til
som wi
ted tale
me til &

oc For
dag / ef
digheds
ken effe
Matest
ach der

Det første forgiftige
Anslag med huilcket Ecte-
skabs Dæffuel paa griber / det Hellige
Trefoldigheds raad / aff huilcket Gud
saa siger. Det er icke gaat / at
Mennesken er alene &c.

Søst ville wi see hvorledis Ec-
teskabs Dæffuel legger sig først
imod Mændene / och siden hvor-
ledis hand frister Quinderne /
Der til giffuer Most text off årsage /
som wi ville tage off saar / oc wi ville in-
ted tale om Quinderne / søi end wi kom-
me til Euas skabning.

Den tid Gud hæffde skabt Himmel
oc Jord / oc alle Creatur / oc paa den stette
dag / effter den gandske Hellige Trefol-
digheds raad / formerit och gjort Mennes-
ken effter sit Billede / seer Guddommelig
Mæstet i samme trende Personers raad
och det er icke gaat Mennesken skal vere
A ii alene /

alle
yste
seer
ide)
aar
nde
ere
an
ter
dis-
da
th
d /
/
en
in
er
re
/
ff
/
c
.

alene / Men Concluderer oc beslutter at
Hand vil gøre hannem en Gethielp / som
kand vere hoss hannem / Dette er
Ecteskabs fundament / begyndelse / oc op-
rindelse / Huor aff wt kunde lettelige for-
staa huor megit høye / herligere oc verd-
gere Mandens oc Quindens tilhobe bins-
delse i Ecteskab bør at actes end alle an-
dre Creaturs samenløb oc beblandelse.

Det beuifer ocsaa forfarenhed / huor-
ledts Gud haffuer indplantet vdi Men-
niskens Hierte saadan sit forfæt oc raad /
At de ocsaa vden Guds ord / efter na-
turens tilbøypelse haffue varit tho oc tho til
sammen i Ecteskab / ocsaa hoss de grouiste
och wlerdiste Hedninger / och haffue hadit
den wskyldege beblandelse / oc huldit den
wttilbørlige / och haffue haardelige straffit
det / som mand kand nock beuise aff Bed-
ningers Hystorier oc skick / Och det er det
samme der staar til de Hebra: i det 13. L.
(Honorabile inter omnes coniugium / et
cubile impollutum) at Ecteskab haffuer
deris

Verit holdit i are och verdighen hof alle
folck / Paa dette besyndertlige / høyste
Maifestet raad och velbehagelighed / seer
Sathan (Guds affsagt / oc soine fiende)
met skellie sure oc grumme øyen / och gaar
ocfaa i raad met sit Selskab / Huorlunde
hand kand sette sig mod Gud / och vere
hannem til mode / oc til inted gøre saadan
Guds forset och gerning / hand betracter
diss imellem flitelige / Guds raad / oc dis-
se ord / betencker huorledis hand kand ind-
øse i Menniskens hjerter och tancker / lig
ont raad oc gaet tycke / mod Guds raad /
paa det huer skal voete sig for Ecteskab /
oc holle det verspyggeligt / oc giffue sig hen
til den vskickelige beblandelse / mod sin
egen nature / Her vdaß flyder disse tancker
At naar nogē vil giffte sig at hand da mere
betracter Dieffuelens raad / oc hupkud /
end Guds vilte / oc beslutter endelige hof
sig / At det er iche gaet at lessue i Ecte-
skab / i huilcket der er for genuordighed /
angist mofsomelighed oc arbeide / Ater oc

A tti

beslut

beslutter / at det er intet andet / naat mand
tager sig en Husfru / end iføre sig wlyck-
saelige hoser / oc siger som Hedningen sag-
de / Et quod isti fortunatum putant / vxo-
rem nunquam dupct. Det er en stor vel-
fert / oc icke den minste lycke / atth haffue
aldrig hafft nogen Quinde til Husfru. Aff
saadan Ecteskabs Dieffls huskub oc raad
er vopen oc vdkommen / skendelige oc ska-
delige ordsprock mod Ecteskab / som eff-
terfølger.

En Ecte Quinde er intet andet i
Huset end lige som ith tyckt / sort / storm-
ueyr er paa Himmelen.

Item / der er ingen quinde from / icke
end en aff de beste. Item / Huo som vil
haffue sin fiende til Bords / oc i seng met
sig / huo som vil legge sig oc staa op igen
met kuff oc trette / denkand tage sig en hus-
tru. Saa lasc wi ocsaa / huorledis den Ec-
teskabs Dieffuel haffuer foruildet oc rege-
ret mange / ocsaa aff de viseste Hedningers
tancker / oc ledde dem mod Gud oc natu-
ren /

ren / Oc derfaar / gaff Elias en aff de sin
Wife / en anden som vilde annamme en hus-
tru / saadant gensuar / Tager du dig en
skøn Hustru / da beholler du icke den alene
Men tager du en grim / da haffuer du al-
tid en viss straff for øyne / Met dette gens-
suar ville hand giffue at forstaa / at det er
icke gaat (huilcket Gud holt for gaat) at
tage sig en hustru / men at det er bedre at
bliffue alene.

I den samme mening oc Ecteskabs
Dieffuels hufkud / suarede ocsaa Diogen-
es / der hand bleff atspurt aff en Person
naar hand skulde tage sig en Hustru / Da
suarede hand / En vng Person skal icke
haste der med / men lenge tøffue oc forhale
det / Men en gammel Mand skal giffue
saadant slet offuer / met dette gensuar / for
skød hand aldelis Ecteskab / oc vilde / at
mand skulde fly det som en ond ting.

En Anden Bedning ved Raffen
Pacuvius / Der hand beklagede faar
sin Wabo Arto sin forrig / at hand haffde it

A . iiii

wlycke

ulycksaligt træ i sit Huse / paa huilcket
tre aff hansse Ecte hustruere haffde hengt
sig / da suarede hand hannem oc sagde. Ah
kære Nabo / vind mig ogsaa en gren aff
samme Træ / som ieg kand haffue i mit
Huse. Tycken pleger at sige / at den er lyck-
salig / som bliffuer vel vdaff met sine hus-
truer / Aff saadanne oc andre Hystorier /
see wi huorledis Dieffuelen indplanter on-
de raad och meninger / mod Guds raad /
saa at mange Bedninger haffue hafft stor
behagelighed / til wtuchtighed oc Høret /
saa at Lyncurgus / Plato / oc andre høyle-
de Mend haff Bedninger haffue met low
oc straff nød mange til Ecteskab.

Huorledis nu i vor tid / den Ecteskabs
Dieffuel / met sine fordersffulige raad /
mod Guds raad och skick / haffuer ned-
tryckt denne Stat / det haffue wi nock for-
feret i Pauer / Bisper / Canicker / Prestes
Muncke / oc Runder / huilcke som glorde
denne Stat saa wren / at en Christen skul-
de tuile paa / om hand kunde bliffue salig i
denne

denne Orden eller ey / Huor met de tuings
de folck til at fly Ecteskab som en vers
syggelig ting for Gud / oc alligeuel leffues
de de i wrenhed och Sodomitiske synder /
som alle Muncke oc Munde Clostere klar
lige beuise &c. Ja i somme Muncke hiet
ter / haffde Ecteskabs Dieffuel saa indplan
tet sin Daarskaff / at de icke alentste actede
Ecteskab / at vare en ond Stat / Men oc
saa fornectede alt Quinde køn / saa at de
vilde icke see Quinder / Men hulde dem
saa whellige oc wuerdige at de seyde met
Liner effter dem / der som de haffde staa
it eller gaait / Som mand oc saa laser om
en Munck der vilde icke lade sig see off
sin egen Moder och Søster / som haffde
hiertelig forlengelse til at vilde see och tale
met hannem / Saa wi mue forundre oss
paa / at Dieffuelens raad oc gerning haff
uer fangit freimgang mod Guds raad och
vilie / som lyder / at det er icke gaat at mens
nicken er alene / wi ville gøre hannem en
methielp / som kand vare hofh hannem &c.

A v

Dch

Oc huorlunde Ecteskabs Dieffuel/
Haffuer sat effter dem Ioni Haffue begiffuit
fig i Ecteskab / det forfater huer hof sig
self / huor wren / oc mofommeltg Dathā
gører denne stat och faer wkrud mellem
Hofbondē oc hustruen / at de bliffue wtaal
modige / oc wde icke huad de skulle tencke
om denne stat / oc fige i hastighed / Jeg
troer treinen Haffuer fød mig denne quā
de til. Gud giffue det ieg daer denne quit
ieg skulde aldrig giffte mig igen. Mange
daere ocfaa tilfrids (om deris yndken
kunde hielpe) at Hustruen daere bleffuen
til en Vlff / och løbe i skouen / heller ocfaa
Gud haffde fat om hofuedet oc Manden
om foderne / da wde hand icke lenge dra
gis met Gud om hende / men gerne slippe
oc wde hende himmelen.

Effterdt wi som ere Christne wel ken
de oc wde / saadan Ecteskabs Dieffuels
tancker / raad oc listighed / da er det tilbø
ligt at wi røste off mod hans ondskab och
tage off daere for hans bedrageri oc listighed
huilcket

hulcket best kand ske / naar wi vende vor
re Hierter / tancker / och öyne / sia alt det
som Sathan vil gøre slemt oc verstyggel
ligt vdi Ecteskab / oc aleniste see hen til
Guds ewige raad oc velbehagelighed / oc
der met vare til freds i Ecteskab / om wi
føler oc befinder end vnder tiden det off gø
ont / och det off icke behager / Thi en
Thrusten skal icke aleniste feste sit herte oc
öyne paa det onde der kand vare i Ecte
skab / Men megit mere paa det gode / oc
icke (Dieffuelen til vilte) forskuide det
gode / for det onde skyld / Men wi skulle
gøre som Bier / de der samle det gode hon
ning aff Blomsterne / oc det onde forgift
telse lade de Ederkoppen beholde / Hvad
god oc nyttelig ting der er i Ecteskab / for
huess skyld / den skulde io behage off vel /
det siger Salo: Pro: 18. Quo som saar en
Hustru / hand faar en god ting / oc anåmer
aff Herren en velbehagelighed / oc David
siger i den 128. Psal. Din hustru skal bliff
ue så it fructsomeligt vintre / trint omkring
dit hus /

dit Buss/dine Børn som Olte quiste om
kring dit bord/ See saa bliffuer den mand
velsignet som frycter Herren. Herren skal
velsigne dig aff Zion/ at du skal se Jer
usalem's lycke alle dine dage/ Oc du skal
see dine Børne Børn / Och i den neste
Psalm tilføie/ siger hand saa/ See/børn
ere Herrens gaffue/ oc lifssens fruct er en
skenck/ Lige som pile i den sterckis haand
saa lyckis de ynge drenge / Salig er den
som haffuer sit kaager sult aff saadanne/de
skulle icke beskemmits/ naar de tale met der
is fiender i porten. Saadan god ting som
er i Ecteskab/ skulle wi megit mere acte/
end alt det onde Dieffuelen kand kōme aff
sted i denne Guds orden / Der om taler
oc saa Jesus Syrach i det 26. Cap: oc si
ger. Vel den som haffuer en dygdelig
Quinde/ Thi hand lessuer der aff / end
en gang saa lenge/ En Bussraadig Quin
de/ er hendis hofbonde en glæde / och gø
hamnem itz depligt roligt lessnit / En dyg
delig Quinde er en edel gaffue/ och hund

*En Quinde er Mand's Løve bliff.
Saa som i Psalmen
Saa som i Psalmen*

uer hannē giffuen som frycter Gud / huad
heller hand er rig / helder fattig / da er det
hannem en trøst / oc glæder hannem altid /
Det samme siger oc saa Salomons pre-
dicker / Det er bedre at vere tho tilsamen
end vere ene / falder den ene / saa kand
den anden hielpe hannem op / Ve den som
er ene / falder hand / da er der ingen som
hielper hannem op / huad der er videre at
tale om det gode / som er i Ecteskab / det
ville wt strax her effter giffue tilkende /
naar wt tale om Quindens skabning.

Effterdi da / den gantske Hellige tres-
foldighed beslutter / at det er iche gaet
Mennicken er ene / skulle wt (som Christ-
ne) vel behage samme raad / oc der vdt
sille wort Hierte til frids / oc holde Ectes-
skab herlig oc god / oc begynde den med
glæde / oc iche onnamme huad Ecteskabs
Wessuel indskiuider i Hiertit imod Ectes-
skab / Men frimodeltge siige Wessuelen til
tratz / som det ordspraag lyder / at mand
staar tiligen op / oc tiligen giffter sig / det
skal

skal ingen fortryde / Oc om der tilfalder
end megit ont i Ecteskab / da skulle wi met
det gode offueruinde det onde / oc altid see
hen til Guds ordening / raad oc velbehage-
lighed / oc lade off nøye der met / Naar
mand det gører / saa bliffuer der icke alenifs-
te lyst glæde / oc kerlighed / iblant Ectes-
folck / vdi de første fire vger / men ocsaa i
framgang / oc saa lenge de leffue met huer
andre. Dette inaa nu vere nock / om den
første modstand / met huilcken Ecteskabs
Dieffuel legger sig imod Guds raad / oc
den gerning / och vil drage Gennifken /
fra Ecteskabs stat / hen til wtuct / horert / oc
skøleffnit / helder ocsaa slæmelige atskille
dem / som ere samen komne i Ecteskab /
Nu ville wi tage det andet for off.

**Den anden listige oc bedræge-
lige genstridelse / som Ecteskabs Dieffuel
strider imod den Anden hellig Trefoldig-
heds raad / i huilcket Gud siger**
saa / Jeg vil gøre hannem
en Medt hjælp.

Quot

ilfalder
wi met
altid see
behager
/ Naar
alenis
t Ectes
oesna t
net huer
om den
teskabs
ad / oc
nisker /
zert / oc
at skille
skab /

age
ieffuel
foldig
er

Quor

Svor saar / Gud beslutter / at hand
vilde gøre Adam en methælper / for
klarer den efftersølgendis tept / i hvil
ken Mose scriffuer / huorledis Gud led
de allehonde Dy til Adam / at hand skul
de giffue huert sit naffn / som hand vilde /
oc staar der hof / at iblant alle Diur vaar
der ingen / som kunde vare Adams lige /
Der saar lod Gud falde en suar søffn paa
Adam / oc bygde en quinde aff hans Rib
ben oc ledde hende til hannem / hvilcken
hand anammede strax met glade / oc sagde
Det er ben aff mine ben / oc Rød aff mit
Rød / Der saar skal mand kalde hende
Mandinne / Thi hun er tagit aff Mans
den / der saar skal en mand forlade fader oc
Moder oc henge ved sin hustru / oc de skul
le begge vare it Rød / Effterdi Adam hør
neffne fader oc moder / oc huorledis Bør
nene skulle forlade fader oc Moder / Da
haffuer hand aff den indplantede Guds
kundskab vel forstaar / (Atth strax hand
saa Euam) Quor saar och huor til
Gud

Gud haffde skabt saadan en hielp / och
ledde hende til hannem. Aff saadan natur-
lige indplantelse / see wi en nu i dag / huor-
ledis drenge Søn gaa om met bygning/
Suerd / Arbøst etc. Och Dige søn gaa
om met Ducker / oc vinge søn.

Her vdaß kunde wi forstaa / huad
for en venlig och kerlig handel der haffde
altid bleffuit mellom Mand oc Quinde /
de haffde bleffuit hof huer andre / oc afflet
Søn samen / tuctet dem op i Guds fryet /
æret oc prisat Gud / oc samlet hannem en
eulig kircke etc. Om doze første foraldre
haffde bleffuit i den fuldkommelige stat / i
huilcken Gud skapte dem / effter sit egie
Billede / da haffde mand kunde seet / huil-
ken herlig och Guddomelig skick Ectes-
skab er. Men met huad bedrægeri oc listige-
hed den Ecteskabs Dieffuel / i denne syn-
dige nature / haffuer formørket oc foruent
dette Guds raad oc gerning forfare wi end
nu i dag / Huorledis Adæ oc Eua Søn
bruge denne tilhobe søpelse mere til Dieff-
uelens

ue
bå
i d
sk
de
G
rin
ge
eff
rep
de
tra
oc
Se
E
der
sig
me
ska
aff
det
det
fol

och
atur
huor
ing/
gaa
huad
affde
nde/
ifflet
tyet/
m en
aldre
at/ i
egit
huil
Ecte
fflig
syn
uent
end
þin
teff
lens

uelens/end Guds rigts opbyggelse/ Det
ville wi met faa ord giffue tilkende / fførst
i det / den besynderligste aarsage til Ectes
skab / skulde / effter Guds orden vere en
denlig methiclp/oc selkab / til atþ forøge
Guds rige / dog see wi aff daglig forfa
ring/huorledis Ecteskabs Dieffuel men
ger sig iblant itþ par folck / naar de ville
effter Guds indskickelse/ giffue sig i Ec
teskab/oc driffuer deris tancker der hen/at
de skulle mere vdi begyndelsen ansee oc bes
tracte/deris offuermaade wkysheds lyst/
oc bynde / end Guds Riges forøgelse/
Saa atþ der skulde icke mange giffue sig i
Ecteskab / dreff den onde begering oc lyst
dem icke der til / Som den hellige Dauid
siger i den st. Psalme oc giffuer tilkende
met huad wickelighed oc wrenghed/Ectes
skab begyndis oc endis / Hee (siger hand)
aff syndige sæd er ieg afflet / oc min Mo
der hæffuer vndfangit mig i Synd / Oc
det er aarsagen / huor saar mange Ectes
folck hæffue vel huer andre hiertelige kare
t
S
begyn

Begyndelsen / Men naar de haffue fuldkō
met deris lyst / saa et den første part aff
kærligheden vdslyct / oc da saer Dieffue
len sit wkrud iblant dem / saa at de bliffue
kede aff huer andre / oc vaare gerne atskil
de igen / Oc der aff kommer det ordspraag
at mand siger . Quo som vil leffue vel en
dag / den skal slacte en Saas / huo som
vil leffue otte dage vel / den skal slacte ith
Huin / Men huo som vil leffue vel vdi fire
wger den kand tage sig en Hustru. Thi
naar de saa siden lede til huer andre / kiff
uis oc tratis sammen / da bliffue de i Ec
teskab / idel Dieffuelens Martyrer / oc haff
ue ith hordere och verre leffnit / end alle
Muncke kunde haffue / Der haffuer Die
ffuelen sin lyst / naar hand kand saa for
føre Guds ordning / oc met languarens
dis wenighed forhindre saadanne. Etes
folckis bønner / Sacrament / Riob / gang oc
al Guds tienniste / oc der offuer bliffue
Bønene ilde optuctede / och Guds rige
der met formindskis.

At voete sig for saadan wraad / oc

Ecteskabs Dieffuels argelift / er dette det
beste raad / at de folck som ville giffue sig
i Ecteskab / icke løbe skødesløs tilfammen
som winalige Creatur gøre / oc intet acte
end aleniste wkysheds bynde / Men de
skulde see til Guds vilte och ordnering /
huor saar hand vil / at Menniken skal icke
vare ene / Men huer skal haffue sin
methielp / som er / at Guds Rige skal der
met bliffue formerit / Naar mand det be-
tencker / oc mand seer da den person mand
ville haffue til methielp i Ecteskab / saa skul-
de mand først paakalle Gud / oc anaimme
saadan methielp i Guds fryet / som wi vil-
le her effter see / met huad hiertelag oc me-
ning / Adā anāmede sin Euam aff Gud /
paa det Ecteskabs karlighed oc glæde / skal
icke vare / en eller tho vger mellē Ectefolck
Men at det kand vare saa lenge som de
lessue met huer andre her i Verden.

Den tredie Ecteskabs Dieffuels fristelse
met huilken hand legger sig mod dette Gudz raad
som er / at der skal ekon vare tuende personer samt
men i Ecteskab oc icke flere.

Wit

Frans

S Ramdelis siger Moyses / at Gud
besluttete i sitraad / hand vilde for-
skaffe Adam en met hielp / som skul-
de vere hoss hannem oc icke flere /
Efter den samme Guds mening oc raad
annamner Adam sin Euam / som hans
eniste och alsomkærste hielperinde vender
sit Hierte / sind / oc tancker aleniste til hende /
begerer ingen anden / oc dette gør hand
aff den natur / som Gud haffuer indplan-
tet i hannem / oc giffuer met stor aluorlig-
hed Ecteskabs kerlighed til kende / i det hād
siger / at mand skal forlade forælderne / och
henge ved sin Hustru / oc de skulle bliffue
baade itz Kød / Saadan Hiertens venlig-
hed oc kerlighed / fornemne somme Perso-
ner i deris Ecteskabs begyndelse / Men
det er dog ringe at acte imod den store ven-
lighed oc kærlighed / som vaar imellom A-
dam oc Euam før end de fulde i Synden /
oc haffde saa bleffuit framt hoss alle deris
effterkommere / haffde icke Mennisken
bliffue formedelt Dieffuelen oc Synden
forderff

Forderffuit / Da haffde huer Mand huldte
 sin Hustru / for den alsomskøneste oc kæ-
 riste der kunde vere i Verden / oc altid hafft
 hende i herttet oc sind / oc saadan haffde
 da skæet / foruden alle onde och wtuctige
 tancker och begerelser / och foruden nogit
 skalcke øye / om huilcket Christus taler
 Matth: 6. Huor veldige / oc bitterlige /
 Sathan haffuer lagt sig imod dette Guds
 raad / oc sønderbrød det / beuiser Verdens
 Historier aff begyndelsen / oc ind til denne
 tid / At hand haffuer kuldkaft Guds or-
 den / oc oprettet skreckelige horeti / oc wren-
 hed / wanseet / at Gud haffuer haardelige
 lagt sig imod saadan Synd / met syndflo-
 den / met Ald / Huogel oc Beg / ned aff
 Himmelen / met Blodstyrtning och anden
 wlycke / baade haff sit eget folck / oc haff
 Bedninge / saa at der er hart at ingen synd
 vdi Verden som Gud haffuer saa tit och
 haardelige straffit som Horeti oc wtuct.

Oc om der er end mange Ectefolck
 som vilde gerne verie sig / for den Ectes-

B iii

skabs

skabs Dieffuel at de skulle icke met ger-
ningen forgribe sig mod Ecteskabs bond/
saa er dog alligeuel icke mange/som i den-
ne forderffuede natur/kunde sige sig fri for
onde tancker oc begeringer / men haffue
nock at gøre met deris skalcke øyne / Ath
— endog de ere icke horefolck / som mand
burde at stene ihjel / Johan: 8. Saa kunde
de dog icke aarsage sig/at de haffue ey w-
tuelige tancker/oc skalcke øyne/Matth. 5
Thi den Ecteskabs Dieffuel/haffuer vor
forderffuede natur bunden och dragen den
fra en ond løst hen til en anden / Kød och
Blod følger hannem oc saa gerne/oc ven-
der øynene bort fra sin egen inethielperin-
de/oc seer sig langt omkring/met det skal-
ke øye / oc tencker altid en anden Quinde
er venligere / skønnere och bedre en hans-
egen er / De skeer tit at en haffuer en saa-
re skøn/erlig/oc tuelig Quinde/bliffuer
alligeuel aff Ecteskabs Dieffuel tagen til
fange/at hand tencker / en anden at vare
langt skønnere / Som wi haffue Exem-
pel i

pel i den mechtige Guds mand David /
huilcken den tid hand haffde nogle hundres
de Quinder / iblant huilcke der vaar (uden
tull) mange deplige / dog vnder hand sine
þyne fra disse alle sammen / hen til Vrtæ
hustru / I lige maade regerede Ecteskabs
Dieffuel Salomons herte oc þyne / huilc
ken der haffde flere deplige Quinder end
hans fader haffde / alligeuel iblant 700.
Ete Quinder / oc 300. Solckaff / beha
get hannem ingen saa vel som de fremme
de Moabitiske Quinder / Huilcke som
vaare hannem (paa religionens vegne) aff
Gud / forbudne / Och om den Ecteskabs
Dieffuel kand icke videre bruge sin listig
hed iblant Ectefolck end aleniste vdi deris
þyne oc tancker / dog gaar saadant icke aff
foruden skade / Ecteskabs kerlighed och
venlighed bliffuer der med vdslyet / eller
formindsker / Hietterne bliffue vent fra
huer andre / Gad / och affuend voper /
Kiss / tratte / vsamdirectighed / Ja rissuen
oc slaen tager vnder tiden offuerhaand / saa
B illi ver

der bliffuer da (som mand pleyer at fige)
thū kōd aff iθ kōd / naar de fta huer an-
dre / Saa atθ den bittre rōg tit driffuer
Manden vð aff Huffit / oc huftruen tye-
kis ocfaa at huffit bzender / De ere nōdigt
hoff huer andre / dē ene glader fig / naar hād
er fra den anden / Manden feer gerne at
hanff Huftru er i badftuen end i huffet /
Huftruen feer helder hendis Mand er paa
tozffuit end i kamersit / heller i ftegersit.

Her aff kand mand fee (om Ectes
folck tage fig icke vel vare) met huad lif-
tighed / oc behendighed / Ecteskabs Dieff-
uel / driffuer dem langt fra huer andre /
Butlcket Gud haffuer dog tilhobe fōpet i
iθ kōd / Om faadan en ftoz / fkreckelige /
oc fōrdōmnelige wro oc donlycke / at Sa-
tan rycker den ene fra den anden / vil teg
intet tale / Men faadanne fculle vīde / de
hōre Dieffuelen til / vden de gōre pōeni-
tentz / Quem fculde de ellers hōre til / naar
den ene flar kander / oc den anden gryder
fōnder / faderen lader fōnnen gaa bag fig
lige

lto
ha
fa
die
E

oc
at
de
ku
an
he
fee
gi
ge
ni
M
be
ue
fi
sk
te
pa

litte som hand skulde tuile paa / om det er
hans Søn / Moderen lader Dotteren gaa
faat sig / effterdi hun er viss paa det er hendis
Dotter / Saa at det skal vare iis klogt
Barn / der kand kende sin fader &c.

Der faare gøris det storlig behoff /
oc saa haff de frömiste Helligen i Verden /
at de see sig vel faare / och lære at kende
den Ecteskabs Dieffuels skalkhed / at de
kunde effter Guds Orden leffue haff huer
andre venlige oc kerlige i enighed oc rolig-
hed / Huilcket de kunde vel gøre / naar de
see til Guds Ord oc skick / oc besynderlig
giffue act paa Gosi ord / som hand her si-
ger / At Gud haffuer giffuit huert Men-
niske sin met hielpere / Det Gud giffuer it
Menniske / det bøj hannem to at behage
vel / oc acte det for en herlig skenck oc gaff-
ue / Der til met kand en Christen beholle
sin Ecteskabs kerlighed / mod den Ecte-
skabs Dieffuel / naar hand vil idelige be-
tencke den første kærlighed / hand haffde
paa sin Brylups dag til Bruden / den tid

S V

hand

Hand holt hende for den alsomskøniste /
oc fröminste / Huilcken hand haffde altid i
hu oc tancke / lige som hun stod stedse for
hans anset / oc vilde icke gerne vare fra
henne en hal time roin / oc maatte vel lide
(som mand pleyer at sige) at hand kunde
bære hende met sig / i en Sadel taske / hu
der kunde idelige beholde saadanne tanc
ker i Ecteskaß / den kunde vel leffue vdf
samme Stat / effter Guds vilge i venlighed
oc kerlighed / Saadanne Ectefolck findis
mange / at den ene er ilde til freds / naar
den anden vandrer nogen sted hen / oc kun
de icke vare rolig eller glad / før de komme
til sammen igen / Och tyckis saadanne
Ectefolck som haffue leffuit sammen i 30
eller 40. aar / at det er ekon 2 eller 3 aar
siden de komme tilhobe. Hoff saadanne
Ectefolck boer Gud / oc kand icke seyle /
der er ey velsignelse / fred / enighed / oc lye
ke / hoff dem: Oc endog Ecteskaßs Dieff
uel er vred paa saadanne folck / oc legger
vind

bin
ker
fald
Hu
der
va
son
der
de
te
fin
ha
ha
fo
de
so
w
fr
li
o
st
it

bind paa hand kand indskyde onde tane
ker i deris hietter/ saa lade de dog de same
falde vd igen/ Oc dette er den beste konst
Huo der kand den / Der faate / paa det
den første kerlighed maatte altid bliffue
varactig hof Ectefolck / da er det behoff
som S. Pouil siger / at den ene fordrager
den andens skøbelighed / oc see aleniste til
de gode oc gaffn. mand haffuer aff sin Ec
te stolbroder / oc icke til det onde der kand
findes iblant / oc tencker ved sig / at haffde
hand anaimmet en anden / da (kand ske)
hand haffde intet forbedret sig / Der faare
formaner oc saa den hellige Paulus Men
dene / at de skulle elske deris Hustru / lige
som Christus elskede sin Menighed / hues
wrenhed hand skulte / oc rensede / oc siger
fram i / at Manden skal elske sin Hustru /
lige som sit eget Legomme / hues wrenhed
oc slemhed hand skuler / oc vil ekon lade til
stune de Lemmer som skøne ere. Thi vilde
ich par Ectifolck icke lide huer andre /
oc for

oc de fordrage huer andris skøbelighed / da
er det at besørge / at de gaa begge til grund
oc falde i Ecteskabs Dieffuels snare / Om
en from tuctig Quinde som fordrog hen
dis Wands bryst / ved naffn / Hiero / den
tid en anden kaste hannem for ath hans
Aande luctede ilde / Gick hand hiem til sin
Hustru / oc bleff forstønet / at hun vilde ic
ke selff siige hannem det / Da suatede hun
oc sagde / ath hun haffde icke megit actet
det / men mente at alle andre Wend luctede
ocsaa ilde / I lige maade gtorde ocsaa Pau
lus Aemilius en viss oc mechtig Romere /
den tid hand fornam saa stor breck / met sin
Hustru / oc hans venner det formerckte /
da spurde de hannem at / huad bryst hans
Hustru haffde / effterdi hun vaar skøn / tuc
tig / oc fructsomelig / da vilde hand icke
obenbare hendis skøbelighed / Men viste
dem sine Sko oc sagde / Er denne sko icke
smuck oc ny / i vider alligenel icke huor hād
trycker intg / Her skulle wt ocsaa tale om
dem / som ingen holder at vere skøn nock /
end

end
Du
skøn
geffu
act p
re i
derie
Hed
tibi
som
giffu
paa
sig
est c
fron

D
M

T

end dog Gud haffuer giffuit dem deylige
Quinder / dog see de alligeuel altid effter
skønere Quindfolck. Men det er til for-
geffuis at vnderuise dem / som giffue eken
act paa en liden besmittelse / som kand ve-
re i deris Hustruers ansicter / oc icke paa
deris tuctighed / och erlighed / Som den
Hedning sagde / Quid tibi formosa / si nō
tibi casta placebit ? Det er skade / at den
som bekommer en from Quinde / at hand
giffuer mere act paa hendis skønhed / end
paa hēdis tuct / oc arlighed. Den skal vorte
sig for det / en anden Hedning siger / Lis
est cum forma magna pudicitia / Skøn oc
from / vil icke altid vere sammen.

Den Fierde modstandelse /
Het huilcken Ecteskabs Dieffuel / legger
sig imod Eux Skabning / som bleff
skabt aff Adæ Rebben
och Side.

D En tid Gud i sit eget raad / haffde
besluttet / at hand vilde stigte Ectes-
skab

7
skabstat / bescriffuer Moses framdelis / at
Gud gjorde sit eget raad fyldist met ger-
ningen / Oc lod en dyb søffn falle paa A-
dam / oc tog ith Rebbe aff hans side och
skabte Euam der aff / paa det alsom skøn-
nisse / oc paa det siste ledde hende til Adam
och tilhobe søygde dem.

Huor flittelige Ecteskabs Dieffuel
haffuer giffuet act paa denne Guds ger-
ning / oc saa ganget til raad met sit selkab /
huorledis hand kunde forderffue denne
Guds orden oc skick / det vilde wi nu fram-
delis kortelig see / paa det wi künde lære at
kende hans skalckhed / oc diß flitteligere
vorte off der fore / Thi det maa wi altid
forsee off til Dieffuelen / at hand legger
vind paa / alt det Gud haffuer vel gjort /
Der faare kallede de gamle / Dieffuelen
Guds aße / i det at huad hand seer Gud
gøre / det vil hand strax efterfølge / dog
til Guds gernings forderffuelse / Oc her
aff er det ordsprog kommen / mand pleyer
at siige / Huor Gud bygger en kircke der
bygger

bygger Dieffuelen en Capelle hoff / Der
saat ville wi nu see / huad Ecteskabs Die
ffuel haffuer opbygget / mod Guds skab
ning / met huilcken hand bygde en Quins
de aff Adæ Rebben.

Forst siger Moses / at Guds skabte
Adam methielperinde / i men hand laa i en
dyb søffn / och viste diff imellem intet aff
huad der skeder / Oc det samme som hand
glorde den tid ved Adam / det vnderter han
end nu i dag i Ecteskab / (om det gaar
ellers ret til) Oc kommer ith par folck
til hobe i Ecteskab / saa at de forundre sig
der paa / Oc begiffuer sig vel vnder tiden
at Brudgomen er fød i lante Suoben / oc
Bruden er fød i Danmarck / oc bliffue li
ge vel til hobe søyet i Ecteskab / Der aff
kand mand lettelig forfare / oc beslutte at
Ecteskab er end nu i dag Guds gerning
to saa vel / som den tid hand tilsamtn sø
bede Adam oc Euam / Met denne Guds
gerning / vil Satan oc saa haffue at skaffe
paa det / den skal icke begyndis oc endis /
effter

effter Guds orden oc vilie / Men først
driffuer hand vnge folck til / at de skulle
aff wberaad mod / gribe til / huad forsko-
met / den ene aff ond lyst oc begering / den
anden aff druckenskab / Den tredie aff an-
dre letferdige aarsager / oc til eggelser / for-
uden Guds paakaldelse / oc andre tilbørlig-
ge meddelet .tc. Aff saadan en hastelig bes-
gyndelse / gø: Ecteskabs Dieffuel ocsaa
en suar ende / hand vdrætter strax i saadan
Ecteskab / huad hannem lyfter / saa at
mange saadanne Ectefolck (naar den on-
de lyst / oc druckenskab er forgangen) løbe
fra huer andre met fjøderne / før en
+ Gendene bliffue rettelige sammen lagd /
kand hand icke der komme dem til / effter
sin forsoet / saa vnder hand dog Hiertene
fra huer and: / saa de salde siden i hører /
oc komme der offuer / i Liffs oc sials fare-
helder ocsaa forskaffer det saa / at de skillis
fra huer andre / eller ocsaa leffue met huer
andre i had oc affuend / oc ade oc bide at
huer andre / uden affladelse / ind til de kō-
me i

me
B
dra
uis

skat
icke
men
hen
och
end
dan
end
beg
oc
alle
oc p
ven
siste
ing
mar
sider
Die

me i græssuen / oc end dog mange fromme
Mennsker legge sig der vdi / at ville for-
drage dem / dog sker saadant til forges-
uis, ont bliffuer ont.

Til det Andet / saa kommer Ectes-
kabs Dieffuel vnge folck til / at de skulle
icke bide effter den s̃ Gud vil tilføye dem
imen begyndende aff deris egen tycke / at see
hen til stor rigdom / mange veldige slegt
och venner / huilcke de megit mere acte /
end Gud / oc hans velsignelse / hoss saa-
danne haaffuer Ecteskabs Dieffuel / mere
end vundet legen / oc griber der vdi med
begge hender / oc vil selff alene vere Herret
oc Regenter i saadan Ecteskab / bruger
alle de middelet hand kand / at deris gods
oc pending kand forsuinde / oc at Slect oc
venner skulle icke videre hielpe / paa det
siste saa forsuinder kerligheden med Pen-
dingene / oc armod slas dem til / da kand
mand lettelige betencke / huorledis det vil
siden haaffue sig i deris Ecteskab / saa at
Dieffuelens faarset gaar vel for sig / baade

E

Met

met Høret / oc anden ond vesen.

Til det tredte / Regerer Ecteskabs
Dieffuel / mange vnge personers øyne / at
de inted i Ecteskabs begyndelse / ansee w-
den aleniste skønhed / foruden Guds paa-
kaldelse / Der leer Dieffuelen at / Oc ved
vel / at den skønhed bliffuer icke varafftig
Men forsuinder / oc foruissner / som blom-
ster paa marcken / naar denne aarsage til
deris kerlighed tagis bort / saa forsuinder
oc saa kerlighed / Naar den er forsuunden /
saa kand Satthan anrette allehonde wlycke.

Til det fierde / Rand Ecteskabs
Dieffuel i saa maade (som nu sagt er)
saa sin fremgang / saa vnder hand bladet
om / oc lafer dem en anden teyt / oc aff-
uender deris øyne oc Hierter fra Guds
orden / oc velsignelse / hen til deris nering
oc vnderholding / oc gøier skarpt regens-
skab / huor mange Dagene ere om aarit /
oc huor megit mad oc dricke / huor mange
klader / sko / pendinge / dem behoff gøris
aarit igennem / oc tencke icke / at den sam-
me

ine Gud som haffuer ordinerit Ecteskab /
kand formedelst sin velsignelse / io saa vel
føde vlt. eller v. Mennisket / som it men-
niske / Naar de i saa maade legge deris re-
genskab / saa summerer Ecteskabs Dieff-
uel den / oc affkrecker dem det met / fra
Ecteskab / oc de forhale tiden / oc fød end
de tage sig vare / salde i horert / oc samler
Guds brede paa sig / saa at de kunde si-
den neppelige komme vdi it lycksaletigt
Ecteskab / saa de maa siden betale met des-
ris egne Gustruert / det som de haffue vdt
lang tid opbaarit / eller oc saa bliffue eller
beladet met anden Guds straff / som er
wfructsommelighed / slugdom / oc anden
wlycke. Somme Mennisket drage Ecte-
skabs Dieffuel aldelis fra Ecteskab / at de
der vden for lessue alle deris dage i wren-
hed / dem self til en viss fordommelse. Men
kand hand icke i saa maade faa bugt met
dem / Saa driffuer dog den Ecteskabs
Dieffuel / Saadanne (som spørge for
deris nering) hen til Verighed / rissuen
D ii oc krats

oc kratten / oc til en w gudelig handtering
met huilcken deris samuittigheder bliffue
besuarede / oc kommer siden wfred / oc w
samdirectighed mellem Ectefolck / at den
ene wil icke vere saa kartig / oc sparsomnes
lig som den anden / icke saa flittelig til at
samle Gods och pending tilhobe &c. Der
plage de huer andre met / dag oc nat / hof
Gordit / oc i Hengen / oc saa vnder tiden /
for en ringe ting / som icke er en Luff verd
som mand pleyer at si.

Denne Ecteskabs Dieffuel / som i
saa maade kommer Mennicken til at giff
te sig / effter sit eget gode tycke / oc fri vilie
skal en Christen stode til bage / met disse
ord / at Gud skapte Adā en Hælperinde /
oc ledde hende til hannein / oc vide / at
huad Gud gjorde den tid met denne orden
det gør hand end nu i dag Ioan: 5. Och
saadan gerning legger oc saa Christus sin
fader til / oc siger / huad Gud tillsammans
føyer / skal inted Menniske atskille / Der
faar skal ingen tage sig Guds gerning til
Men

Men soffue oc husle sig met Adam/ oc las
de Gud raade for sagen/ oc allamme met
tacksigelse det hand beskicker/ och lade sig
det vel behage/ det Gud giffuer/ huad hel
ler hand er alsomskøniste/ eller medel maa
de skøn/ rig/ eller arm/ Och vide i sand
hed/ at Gud som er rig oc mechtig/ Herre
oc Fader/ giffuer ingen aff sine Døtter vd
foruden en bespynderlige Morgen gassue /
Giffuer hand hende icke det paa ansigtet /
saa giffuer hand dog det i hendis fromhed
erlighed / oc tuctigbed / oc deler saadanne
sine gassuer vd som hannem tyckis gaat
være / Der faar holder mand det for en
doxlig ønske/ At en mand bider effter en
skøn / from/ oc rig Brud/ Det er for me
git paa en tid/ Saadanne gassuer / finder
mand sielden haff en Brud/ Gud giffuer
icke en alene saadant / Det er dog vist/ at
hand giffuer ingen aff sine Døtter blot oc
bar vd/ foruden morgengassue/ hun søzer io
nogit got met sig/ Der faar skal mand las
de sig nøye/ met det Gud giffuer/ oc ta

ge til tacke / Och teke see paa en anden /
huor skøn / slet / ret / oc rig hun er. Thi det
ene Wenniske haffuer vnder tiden nogle
gaffuer aff Gud / som det andet icke haff-
uer / Saa er det fordi det beste raad / at
mand soffuer met Adam oc lade Gud bes-
kicke oc bestille en god methielperinde /
Thi en from Quinde kommer dog aff
Herren / som Salomon siger / oc icke aff
vor egen vduellelse oc gode tycke.

Det femte Ahd / met huiltket
Ecteskabs Dieffuel / legger sig imod Eva
skabning aff Adams side / som betyder
Ectesolckis enighed oc kerlighed.

S Remdelis bescriffuer Moses / at
den tid Adam vaar fallen i en dyb-
soffn / tog Gud it Rebben aff hans
side / paa huiltket der hengde (w-
den tuss) oc saa kød paa / Som Adam selff
bekende / der hand besatrede begge oc sagde
Det er den aff mine den / oc kød aff mit
kød &c. Her aff kunde vi vel forstaa huilt-
ket stor

ken stor venlighed oc saindrectighed / der
haffde bleffuit mellem Ectesolck / haffde
icke Meniskens nature bleffuit forderffuit
Da haffde den ene elskit den anden som
sig selff / foruden nogen wuillighed / och
modsigelse / Oc da saa ocsaa S. Pouel hen
til Guds skabning / oc orden / der hand
sagde / I mend elsker eders Hustruer / som
eders egit legomme / hua som elsker sin
Hustru / hand elsker sig selff / ingen hader
sit egit legomme / men søder oc vederque
ger det / Kunde det saa gaa til i Ecteskab /
da befundis icke saa megen wlycke der i
Thi ingen hader sit egit ledemod / skærrer
det aff / oc kaster det fra sig / om det er end
skabbet oc besmittit / men hand renser och
lager det / Saa bleff ocsaa høret / oc wiuct
ned lagt / naar den ene hoit den anden / for
den skøniste ledemod / da lengdis mand ic
ke effter ith andet / om hans egit ledemod /
bore end krogit / oc knortigt / At der haffde
bleffuit saadan en stor kierlighed i Ecteskab
effter guds orde / det giffuer end nu en gnist
tilkæde / aff saadan ecteskabs kierlighed 18. es

Blessuit i naturen / at mand finder vel de
Wend / som haffue deris Hustruets saa
kare som dem selff / at de ville vossue deris
hals for dem / for end dem skulde ske no
gen forfang / Men huad for mact oc velde
Ecteskabs Dieffuel / bruger mod denne
venlighed oc karlighed som burde at vere
mellen Ectefolck / det ville wi nu see / paa
det wi kunde vide at Sathan hader alsom
mest Ectefolck / oc at wat disbedre kunde
vocte off for hans listighed.

Først griber Sathan ind i Ectefolck
kis Hjerter oc sind / oc vil vddrage den ret
te kærlighed Ectefolck burde at haffue til
huer andre / effterdi de ere ith Rød / oc giff
uer dem aarsage der til / At mangel (icke
langt effter brulupet) haffuer sin Best / el
ter hund / kærer end sin hustru / mangel
lengis effter sin Hustruis død / oc søger
icke mere for hende / end hand haffde tabt
en gammel taske / hand forskreckis naar
hun leggis ned vdi Graffuen / lige som en
Esen / naar secken falder aff hannem / Saa
gaar

gaar hand paa lofftet / icke at hand vil
henge sig der / Men at hand kand see sig
om vdi gaden / effter en anden.

Til det andet / Naar den Ecteskabs
Dieffuel haffuer i saa maade stucket sin
ene fod ind imellem Ectefolck / oc affskild
Hiertene fra huer andere / saa stikker hand
siden den anden fod ind met / oc vil ocsaa
skille Legommerne fra huer andre / oc gø
re aff ith kød / tuende kød / komner dem
til at de gide icke lid / eller seet huer andre /
saa at de bliffue kede aff graapenbrad / oc
lengis effter vildbrad / Som mand ocsaa
vel forfarer / huad Dieffuelen kand vdrer
ter i denne sag / At mangel som haffuer en
skøn / deplig oc from Quinde / vender sig
dog fra hende / hen til en slem skarns seck

Til det tredie / Er det saa Sathan
kand i saa maade (som sagt er) inted vdr
rette haff somme Ectefolck / Da lader han
alligenel icke aff / at bruge andre middel til
at gøre ith kød til tuende kød / at om
hand kand icke plat atskille dem / da saer

A D Hand

hand dog wkrud iblant dem / saa de falde
fra den venlighed / oc behagelighed / som
den ene skulde haffue til den anden / oc be-
gynde at hade huer andre / kiffue oc trette
bande oc sende / knurre oc murre at huer
andre / oc vndertiden spør end de bliffue ret-
telige forligt / da kommer hand en anden
wlycke / oc perlement aff sted / oc opten-
der en ny Ild aff en liden gnist / paa det /
at Guds orden oc vilie / skal to icke haff-
ue sin fremgang i Ecteskad / Der haff bød
off ocsaa at forklare met en Histori / huor
treskelig Satan legger sig ind imellem
Ectesfolck / at hand kand gøre wfred iblant
dem / ~~Der~~ Daar itz par folck som begynte
at leffue i kerlighed oc enighed met huer
andre / oc toge sig vare for den Ecteskabs
Dieffuel / saa atz hand selff ingen buet
kunde faa met dem / Saa tog hand fordi
en gammel Trolquinde til raad / oc loff-
uede hende itz röt par sko / om hun kunde
komme wentghed i mellem dem / Den
gammel Quinde gick hen til Hustruen /
oc sagde

oc sagde til hende / at hendis Mand haff-
de i sind / at vilde myrde hende / oc til ihu
tegen / da skulde i finde en tages Kniff lig-
gendis vnder hans hoffsuit Pude / oc gaff
hende det raad / at hun skulde oc saa legge
en Kniff vnder sit Hoffsuit / och komme
hendis Mand tilforn / Der effter sagde
hun til hendis mand / huorledis hun vil-
de gøre hannem det samme / hand acte at
gøre hende / der hand det fornam / saa bleff
hand for rede / oc skar struben sønder paa
hende / Den tid Trolquinden kressuede /
de røde sko aff Dieffucken / oc mente hun
haffde vel fortient dem / saa racte hand
hende dem til / paa en stang / oc sagde / Jeg
kommer dig icke nærmer / ihu du est langt
verre end jeg er / Om dette er saa skeed el-
ler ey / gøres icke behoff nøye at tandsage /
Men her giffus dog met at forstaa /
huor bitterlig Ecteskabs Dieffuel ha-
der Ectesolck / som ville gerne leffue
Christelige / och vel met huer andre /
Hod saadan Ecteskabs Dieffuels arge-
list /

liff / oc at mand kunde bliffue varactig i
den begynte kerlighed oc enighed / er dette
det beste raad oc medel / at Ectefolck kom-
me idelige ihu den baand oc contract dem
bleff gjort imellem i deris Ecteskabs bes-
gyndelse / oc holde den for ith Sacramen-
te / huilcket som skal altid paaminde dem /
at de skulle leffue i kerlighed / oc sandrec-
tighed / effter Guds orden oc vilie / oc vil-
de / at de ere icke nu mere tuende kød / men
ith kød / saa at den ene skal elske den anden
lige som sit eget Legomme / fly oc sky w-
sandrectighed oc lade kerlighed gaa for sig
effterdi / den er Gud alsommeft behagelig
oc vil gerne bo hos saadanne Ectefolck /
Der til met / til at beholde saadan Ecte-
skabs kerlighed / er det oc saa saare gaffn-
ligt at Manden boer hos sin Hustru met
foruiff / effterdi / som S. Peder siger /
hun er ith krøbeligt kær / Quindfolck
haffue megen krøbelighed / ere icke altid
ens til finde / kude lettelige lade sig forføre
Der saar effterdi Manden er sterckere oc
klogere

klogere / skal hand ickē saa lettelig lade sig
beuege til brede / At lige som verdslige Re-
gentere nødis til at see tit oc ofte gennem
fingre / megit høre oc see / lige som de hørde
oc saae det ickē / Som mand pleyer at si
Qui nescit dissimulare / nescit regnare /
Huo som kand ickē vnder tiden see gennem
fingre / den kand ickē regere / I lige maa-
de / om det skal ellers gaa vel til vdi huss
Regimente / skulle Wendene ocsaa skicke
sig / Der saar er det vel rettelige sagt / At
der hører io saa stor konst oc forstand til
rettelige at regere en Hustru / som at regere
ith lempelige land / Der hof siger mand
ocsaa / at met slaen gøder mand ickē from-
me Quinder / Thi slar mand en fanden
vd / saa slar mand ni ind igen / kand man-
den met sin fornuftighed / oc fromhed / gø-
re en ond oc wfornuftig Quinde noget
frommere / da er det bedre / Som wi hassue
Exempel aff en from mand hof Bednins-
gerne / som hed Socrates / mig tyckis dog
hand hassde ladit Doctor Demand ride
for

for sterck ind i Guffit / oc tuiler mig / paa
om mange andre skulde vere saa megit tol-
modige / det vaare icke helder gaat / Dog
vdrætte hand mere met sin tolmødighed /
end hand hæffde brugit sin Regimente /
paa det alsom skarpiste / Oc er denne Hif-
torie / Hæme Socrates hæffde vnder tiden
Alcibiadem til gæst / da bleff Hustruen
(som hed Zantippa) saare vred / oc reff
hastelige Børdugen / oc Bæden aff bød-
det / Da bleff Alcibiades fortørnet / och
spurde Socratem at / hui hand kunde for-
drage saadan ondskab / Da svarede hand
kant du dog holde din Høne det til gode /
at hun fluer vnder tiden paa dit Børd / oc
bryder glass sønder / oc omuelter huad der
er / Ja / sagde Alcibiades / Hønen gør mig
gode æg / Da sagde den anden / Saa for-
der min Zantippa mig ocsaa deylige børn
Oc der Zantippa vilde icke lade aff at
sende oc knurre / sagde hun / kære Socrates
mig vnderer / du kant lide saadan knur /
Hand svarede / kant du dog lide at tridsen
knærker

paa
tol
Dog
d /
te /
Bis
iden
ruen
reff
bor
och
for
and
de /
/oc
der
mig
fö
ör
ath
tes
r /
sen
ker

knæcker offuer din bynd / En gong / som
Zantippe løb effter hamnem paa Gaden /
oc reff kladerne aff Legomet paa hannem
Da bad folckit som det saa / ath hand
skulde sla / Ja (sagde hand) ieg forneims
mer i ville gerne wi skulde slais / Paa det
i kunde haffue nogit at lee ath. Men naar
Socrates vilde gøre hende mest til mode /
oc fortredd / da tagde hand stille / Det haffde
ner byt hietet sønder paa hende. Thi en
ond Quinde / oc Dieffuelen ville ingen
lunde være foractedede.

Saadan Histori giffuer ieg ekon der
faat tilkende / til at forklare det som før
vaat sagt / huorledis en mand skal leffue
fornufteltge met sin Hustru / oc rette megie
mere gaat vd met sin fromhed / end met slæ
senden / oc banden / Saa at en viss oc for
standig mand kand vel kōme en ond hus
tru i lossue / huilcket som icke kand ske /
met offuermaade vold / oc tyranni / dog tye
kis mig alligeuel icke at være raadeligt / at
mand lader Doctor Semand ride saa sterk
i huffit / som nu sagt er om Socrate.

Den siette skadelige forhin-
dring / som Ecteskabs Dieffuel gøier /
mod Euas skabning aff Adams side
som betyder Mandens herre-
dom offuer Quinden.

WAff haffue her til / bespynderlige han-
dlet om Adam / det er / huorledis
Mændene skulle haffue sig mod deris Gus-
truer / oc beuare sig for Ecteskabs Dieff-
uel / Nu ville wi oc saa tage Euam for off
oc høie huorledis Quinderne skulle skicke
sig mod Mændene / paa det / de kunde oc
saa for fremme fred / oc enighed / Ecteskabs
Dieffuel til tratz / huilcket dem bød dog
paa begge sider at gøre / saa megit dem
mueligt er.

fførst siger Moses / at Gud skabte
Euam / icke aff Adams hoffsutt / icke hel-
der aff hans foder / men aff hans side
huor aff wi beslutte / saa megit som Euas
skabning tilhører / at hun er skabt Adam til
en helperinde / oc regenterinde / icke i min-
dere el

deres helder større Verdtghed end Adam /
men at hun skulde være i lige Verdtghed /
ære / oc herredøminne med hannem / Saa-
dan lige ære / oc mact / haffde vel tiemt til
enighed / oc venlighed / i Ecteskab / Thi
huor det gaar lige til / der er fred och enig-
hed. Det kand besønderlige beuises der aff
at Gud sagde icke aleniste til Adam Do-
minare / Regere / men sagde saadant til dem
begge / Dominamini / varer herter offuer
alle Diur paa iorden.

Til det andet / At de baare huer and-
re lig i mact oc ære / forklaris ocsaa i det
3. Capit: Het den straff som Gud / de
graderet Euam med / for synden skyld / och
tryckte hende nogit nid mere vnder Adams
side / men dog icke vnder hans føder / men
giffuer hende vnder hans Regimente / at
hans hand skal der effter være herre / oc hun skal
være hannem vnderdanig.

Til det tredie / see vi ocsaa saadant
D aff

aff den gnist / som er bleffuit i Quind
folck / vdi denne fordersfæde nature / Ac
Quinden foruden den vnderdanighed som
hun er hendis Mand skyldig / bruger
alligeuel Priuelegis mariti / Man-
dens frished / stiger op vdi Mandens ære
oc verdighed / lig met hannem / at bliff-
uer Manden en Sonde / en Borger / en
Magister / en Doctor / en Herremand /
en Gteffue / Saa stiger hun ocsaa op vdi
samme ære oc verdighed / Dette er nyt-
teligt at vide / at vi kunde her effter dis
bedre see / Huorledis Ecteskabs Dieff-
uel paa griber Quinderne.

Men atz Gud skabte Euam aff
Adams side / huor saar saadant skede / oc
huor til det daar nytteligt / Der giffuer
Ecteskabs Dieffuel / vel act paa / och
seer til saadan Guds gerning / met kro-
gede øyen / Oc deed huorledis hand vil
bruge den imod Guds forset / til atz
anrette

anrette wenighed oc splidactighed imel-
lem Ectefolck / Och bespønderlige der de
vaare begge faldne i Synd / oc Eua bleff
nedtryct vnder hendis Handes Herredøine
Da bekom Sathan aarsage / aff den skab-
ning / som Gud skapte aff Adams side /
at bekomme formedelft Quinden megen
wlycke i Ecteskab / lige som hand forføg-
te sig tilforn met Høndene / som wt
haffue giffuit tilkende / Saa griber hand
nu fat paa Quinden / som her effterfølger.

Den tid hannem bitterligt vaar / i
huad verdighed Eua vaar skabt vdi / i
Begyndelsen / oc huorledis hun bleff siden
nedtryct / saa driffuer hand hende der
til / at hun skal legge sig effter / at
hun kand faa den mact och ære igen /
som hun haffuer mist / oc tage Regi-
mentte fra Adams haand / oc ingenlunde
samtycke at Gud sette hende ith tren eller

D ii ihu

thū nīd bedre / Men at hun skulde / inet
villighed / sige / som en Romere sagde /
Vbi non sis qui fueris / non est cur velis
viuere / Saa at hun vilde langt helder leff-
ue i wfred oc wsamdræctighed / end hun
vilde ydmyge sig / Oc end dog Dieffues-
len haffuer icke saadant kundit fuldkoms-
me hof den fromme Euam / huilcken som
haffuer (vden tult) huldēt sig mod Adam
vdi al vnderdanighed / Saa forfare wi
dog alligeucl / Huorlunde hand driffuer
sit spil hof hendis Døtter / Oc effterdt
Quīnderne kunde intid verre taale paa
Jorden / end at de skulle vare deris mend
vnderdanige / oc bucke sig for dem / Der
saare tencke de til / Huorledis de kunde
kaste saadā byrde aff deris skuldre oc velde
sig ind i Mandens Regimente / oc herres-
dømme / oc sette al deris velfert der paa
skøtte inted / de giffue hug vdi helder tage
hug ind / oc kommer der visselig strid /
effter saadan Herredoms attraa oc Bege-
ring

ring / Som en Henske Doet och sagde /
Lige som der er ekon en Doel paa Him-
melen / saa bør ogsaa at være en Regentes-
re / om det skal ellers være fredsommeligt.
Non capit regnum duos / nec regna soci-
um ferre / nec tēda sciunt. Tho Herrer i
ith land / oc ith Giecke i ith huff forligis
aldrig / Som ogsaa Julius Casar sagde /
Hand vilde helder være Fogit i en Lands-
by / oc haffue Regimentit alene / end hand
vilde regere i Rom / met en anden / som
hand icke helder gaff sig til freds for end
hand haffde formedelt stor Blods vdføit-
ning bekommit saadan Regimēte / Lige
saadant spēl kommer Ecteskabs Dieffuel
aff sted / iblant Ectesolck / Ach effterdi
Handen er Regimentit befalet / oc vil ic-
ke giffue nogen anden saadan are / Och
Quinden / aff Ecteskabs Dieffuels til-
ægelse / vil icke være tilfreds der met /
Hun vil met maect / haffue Regimentet aff
hendis Hānds haand / saa at der findes
D ill selden

sielden noget huff / vdi hulleket Doctor
Semand haffuer ey fangit Regimentet /
Men huad onde der følger effter saadan
Sathans til eggelse / Der giffuer dag-
lige forfarenhed til kende / Huorledts Ec-
teskab der met forstøris / Haff regimente
om kuld kastis / Venlighed oc kerlig-
hed vdslyckts / Kiff / Trette / tuedract /
Banden och senden / etc de første retter
om Morgenen / Der aff voper oc saa
Anden stor vlycke / som er / ath deris
bønner / oc anden Guds Tienniste for-
hindits / De salde saa hen baade i lifs
oc Siels vaade.

Til det andet / Saa lader den Ec-
teskabs Dieffuel sig icke der met nøye /
at hand kand opheffue Quinderne vdt li-
ge Regimente met Mendene / Vaa det
hand kand forstøre Guds Orden / oc
bort tage fred och endrectighed / Men
hand driffuer dem oc saa (effterdt de ere
skrobes

skæbnelige kar) til saadan en dristighid /
at de ville icke aleniste vere deris Hænd
vnder dantge som dem burde / och icke
helder aleniste sidde i lige Regimente inet
Hændene / Men traæ effter at tvinge
Hændene plat nid vnder deris Regimente
te och befalning / och legge Hånden
den Spyde paa / som Gud lagde Hænde
paa / Saadan befalning tog Eva sig til
effter hun daar forlaackit aff Dieffuelen /
oc antuordede Adam it Eble oc bød han
nem (som den første D: Demand) at han
skulde / foruden gensigelse / anamme det /
oc bide paa det / Oc beklagede siden Adā
saadant haardelige faar Gud / oc sagde /
Den Quinde du gaffst mig / hun gaff mig
det Eble / oc teg aad der aff / Oc her vdt
ville Eva Døtter haffue deris Moders
art / Ja saa veldelige / at det er en al
mindelige klage oc plage / baade i det Ro
merke och Tørckiske Kæyserdømme /
Quozledis Doctor Demand haffuer Re
gimentet / Som oc saa Historier forklare /

D iiii

at

et vdi nogle land haffue Quinderne set
deris. Mend paa stole ved Rocken / och
selff ført Regimentit alene / och regere
Land oc Rige &c. Det skeer ocsaa nu vdi
dag i mange store & østeder / at Quin-
derne købe / oc selte som de ville selff. Oc
er det saa / Manden vnder tiden køber no-
get / naar Quinden er i Kircken / eller
paa Taarrit / behager saadan køb hendes
gaat oc vel / Men behager det hende icke
/ da skal købet opslas / och hendis
Mands ord skal inted gelde.

Saa siger mand ocsaa / at vdi en
stor Stad / ved stads Porten / hengde en
stor side flesk / oc daar scressuit der hof /
at huicken som haffde icke Doctor Si-
mand. Hiemne / den skulde tage flesket
bort / Oc der daar i lang tid ingen som
torde annamme det / paa det siste kom en
Bonde / oc vilde tage det bort / Da rob-
te Porteneren til hannem oc sagde / at vil
hand.

Hand tage flecket bort/ da skal hand bare
det vnder Skjortelen / Da svarede Hons
den oc sagde / Det tør ieg icke gøre. Thi
besintter ieg min Skjorte / Da tager
min Hustru inod mig naar ieg kommer
hjem / saa ieg søler det / Der saar maats
te hand lade flecket henge / Offuer saas
dan Quinde Regimente / gaff Lato / en
viss och mechtige Komere / stor klagemaal
for det gantske Romeiske raad / oc sagde
Vi Komere / haffue Regiment offuer den
gantske Verden / Men vaare Hustruer
de haffue Herredomme offuer oss.

Men huad for splitactighed Satan
bekommer met saadan Regiment / giffuer
daglige exempel tilkende / oc gaar lige saa
til / som vdt Bøndernis opør vdi Tysk
Land / Naar vnderdanen vil vare herre /
Oc Herren skal vare Suend / da begyn
dis Krig oc Blod styrning / som oc saa
de samme arme Bønder fornumme.

D v Paa

Da det Quindfolck kunde boete
sig faar saadan skreckelige Dteffuels hus
skud / Hoffmodighed och Driftighed /
At de kunde opholde samdirectighed och
kerlighed / oc at det kunde gaa dem vel
met / baade til Liff oc Siæl / Det staar
aleniste der vdi / At de skicke deris tane
ker / Gerninger / Leffnit / och Sind /
effter Guds vilge oc befalning / At de
effterdi Gud haaffuer for den opryndelige
Synd skyld / degradiret och ydmyget Es
uam oc alle hendis Døtter / at de skulle
icke sidde i lige Regimente imod Hende
ne Men vere dem vnderdanige / och ken
de dem saar deris Herrer / Da skulle for
di Quinderne gerne och tolmodelige bare
saadan Kaarss / som Gud haaffuer lagt
dem paa / oc giffue sig met al ydmyghed
vnder deris Hends Herredømme / De
trøste sig der met / at deris kaarss varer icke
endellig / men fanger snarlige ende / och
siden i den anden Verden vil Gud opheff
ue dem vdi den samme ære oc verdighed /
som

so
oc

P
p
de
sa
ru
de
de
D
vi
A
de
te
sk
ut
ke
de
hi
m
le
sp

som de haffde i begyndelsen i Paradis /
oc gøre dem da lige ved dets End.

Saadan loff giffuer den Heltige
Petrus / den fromme Sarcæ / atth hun
pompgede sig for hendis Hand / oc kal-
dede hannem Herte / oc som en Hedning
sagde / *Aquo animo pæ nam / qui me-
ruere ferunt / Det en haffuer forskylt /
det lider hand diss taalmodigere / frem-
delis siger mand oc saa vdi det almindelige
Ordspraag / feras / non culpes / quod
vitari non potest* . Det mand skal gøre
Det maa mand helder gøre gerne / end
dråguillige / Thi dråguillighed hielper in-
ted / mē gjør ekon det onde verre / derfaar
skal en from erlig Quinde giffue sig vel-
uillige vnder saadan paalagde straff / oc tes-
ke stunde effter lige Regimente met Han-
den / Men gerne vnde den Regimentit /
huilcken Gud haffuer befalet den / oc tol-
modelige forbiide effter samme bydis for-
ledskilse / som skal endelig ske / naar dette
syndige legom leggis til huile oc ro.

Men

Men er det saa / Quinderne ville
icke effter Guds villie / være tilfreds /
Men ville kaste saadan paanlagd Byrde
fra sig / Och vilde enaelige slas met
Handen om Regimentit / oc vinde han
nem det aff met strid / saa tabe de alls
uel / Oc saa hug til met / Thi Gud
hielper da den sterckiste / Der faar er det
de beste raad / at Doctor Semand / vis
ger Doctor Hermen / och vnder hannem
Regimentit / paa det han kunde disbe
dre met vnderdanighed lessue i fred oc ros
lighed / end met oprø: mod hendis Herre /
lessue vdi idelig wfred / kiffuen oc tretten
Met lydactighed / oc vnderdanighed /
kand mand vnder tiden formilde en Ty
ran / Oc en from lydactige Quinde /
kand i lige maade tit bøye och formilde en
knubvorden och Tyranniske mand / El
lers / som mand pleyet at sige /
kunde tho haarde stene ic
ke vel male smaat.

Den

Den Siuende paagribel-
se / met huilcken Eetelkabs

Dieffuel / vil forderffue det ord som Mo-
ses setter fremdelis oc siger saa /

Gud bygde en Quinde aff

Rebbenet som hand

tog aff Men-

niskan.

Der bruger Moses ith bes-
synderligt oc wuonligt ord /
siger icke som til forne / at
Gud skabte Euam / Men
hand bygde hende aff A-
dame Rebben / Huor met /
hand vil giffue klatlige til kende / Huor
faar Gud skabte Euam / oc gaff hannem
hende / som er / Forst paa det at hand
skal icke giffue sig fra hende / som andre
Diur gøre / Men giffue sig i rolighed hof
sin Quinde / oc bygge och bo hof hende
som Adam oc saa sagde / Der faare skal
en

en Mand forlade Fader oc Moder / och
henge ved sin Hustru.

Til det andet / Giffuer Moses
met disse ord at forstaa at Eva skulde
være Adams methielperinde / formere
Husit / affle Børn met huer andre / och
optucte dem i Guds fryct.

Til det Tredie / vil hand ocsaa
giffue der met tilkende / at Eva skulde
være Adams Husholderinde / at huad A-
dam samlede til Kelderren oc Stegersit /
det skulde hun holde til raade / oc see vel
til gaffus i Husit / den stund Adam vaar
vde / och arbejde for den del hand skulde
føre ind i Husit / Der saer kalder och
Paulus (til Titum 2.) Quinderne /
Custodes domus / Hus doctere / Och
der saer haffue ocsaa Bedningerne malet
Venerein paa ish Snegel hus / Giffuers
dis der met at forstaa / at lige som en sne-
gel / drager altid sit Hus met sig / Saa
skulle ocsaa Quinderne bliffue i Huset /
oc icke

oc
gaa
der
gis
løf
der
De
De
der
bli
he

E
der
H
leg
ret
oc
ta
m
R
ge
w

och
es
de
re
ch
sa
lde
A.
/
bel
aar
lde
och
/
och
alet
ens
ner
naa
et /
icke

oc teke løbe der hen / som de haffue intet
gaat och bestille / Lige det samme betys
der oc saa den Sed / som mange stede bru
gis i Brølupper / Och naar Bruden op
løffts i hendis brudeseng / Da er en liden
dreng bestillet / som skal tage hendis
Pantoffle aff Føderne / oc sla dem til
Væggen med Stom / at paaminde, Bru
den der med / at hun skal effter den dag
bliffue i hendis Hus / tage der vare / det
hende bør at skøtte.

Da saadan Guds gerning / giffuer
Fetterskabs Dieffuel / oc saa god act / oc
der hand seer / at Adam haffuer bygd it
Hus / hof hulleken hand skal huile sig /
legger hand sig først mod Vanden oc gø
rer (foruden Jld) en ond røg i Husset /
oc driffuer Vanden / baade med hiertit /
tancker oc fødder / vdaß husset betilgen om
morgen / først hen til Brende vin / saa til
Rinssvin / siden til pryffing / Saa at nærin
gen oc bieringen forschimmis der med / godset
vnyttelige sortaris / hustru och børn sidde
hjemme

D LVIII

hjemme oc lide hunger oc thøst / Der aff
kommer klammer oc trette inellem Ectes
folck / naar Husbonden kommer hjem
fuld oc galind / oc Hustruen er der ved
bred oc wtolmodig / saa følger der effter
onde ord / slag oc wfred / Diss inellem
stander den Ecteskabs Dieffuel bag dør-
ren oc leer / alt det hand kand.

Der nest / legger Ecteskabs Dieff-
uel sig oc saa effter Quinden / Huilken
som burde at vare hjemme / effterdt hun er
byggt til at vare Mandens Husholderin-
de / Da besinder mand atth Vanarrige
Quinder løbe hen i atskildige Gader och
draer / oc acter inted / huorledis det haff-
uer sig hjemme / met hussholding / och
naar de saa teke loff at bisse hen huor dem
lyfter / saa staa de stedse i Døren helder
Vinduerne / lige som husit brende induor-
tis / Men huad for onde huskud / oc
mistancke / Mendene saa der aff / Och
huad

Hu
det

ka
fly
sku
efft
oc
Ec
ha
ner
als
va
hof
fry
yft
skt
hof
rac
sin
da

huad trette oc hug der følger effter /
det giffuer daglige forfarenhed til kende.

Til at vocte sig for denne Ectes
kabs Dieffuels listighed / oc at vnde
fly Riff / trette oc wstred i Ecteskab /
skulle fromme oc Christelige Ectesolck /
effter Guds Orden och vilge begynde
oc ende deris Ecteskab / Och skal en
Ectemand først betencke huorledis gud
haffuer bygt en Quinde oc giffuit han
nem den / Paa det hand skulde haffue
alsom største lyst oc vilge / til at bo oc
vare hoss sin Hustru och Børn / leffue
hoss dem / oc holde dem til Guds
fryet / Hiden skulde ocsaa Quinderne
giffue vel act paa Guds Orden / och
skicke deris Ecteskabs leffuit der effter /
holde sig hiemme vdt Huset / oc holde til
raade det som Guden indsamler met
sin Sued oc Arbejde / oc tage sig ekon
dare hiemme paa sit Embede / oc lader
E andte

andte wduelige Quinder / løbe hnd
oc did / Dandse oc springe / oc bruge
løfactighed.

Ville Ectefolk saa skicke sig paa beg-
ge sider / da kunde de bo venlige och
samdirectelige hoss huer andre / At den
ene er gerne hoss den anden / at det gø-
rer Quinden ont / naar Manden er
fra huss / oc Manden er ilde til fredes
naar hand kand icke vere hoss hustru-
en och Børnene &c.

Det Ottende Stød / som Ecteskabs Dieftuel gør

imod det ord / som Moses
siger / at Gud ledde
Euam till A-
dam.

Her met giffuer nu Moses tilkende
til en beslutning / huorledis Gud
haffuer det saa forordinert / At
Mens

be. hld
e bruge

aa beg
ige och
At den
det gø
nden er
il fredes
Hustus

som
gø
es

tilkende
is Gud
te / Ath
Men

Menisckens vilkaar skal icke være saas
dant / som wmelindis Creaturers vil
kaar ere / at de maa tilhobe føye sig
huem och huor mange de ville / Men
(som tilforne er sagt / om Adas sønn)
Da skulle de bede Gud / om en god
skoldbroder / Thi som Christus siger
hoss Joannem / ath hans fader arbej
der end nu i dag hoss / oc i alle sine crea
tur etc.

Dette reed Dieffuelen saare vel /
Der saar lige som hand legger sig imod
alle Guds gerninger / De vil icke la
de være gaat / det som Gud haaffuer
giort gaat / saa legger hand sig ocsaa
imod denne Guds gerning / De driff
uer folck enten til Høret / eller ocsaa
at de skulle (Gud wadspurt) tage til
Ecte / effter deris egen vellyst oc tycke /
Saa ath de ere saare mange folck /
hailcke icke Gud / men Dieffuelen til
haabe føyet vdi Ecteskab / De effterdi
E ii for

Foralderne / Slect oc Venner ere Guds
meddelere / ved hvilcke hand tilføyer
huer sin Ecte Person / Saa legger
Dieffuelen sig til Hatcken imod Gud
Oc hans meddel / saa at Børnene en-
ten foracte dem / Oc følge deris egen
villøst effter / Och gøre der met For-
elderne Hiertens forrig / helder oc saa
kommer Forelderne til at forgribe sig
imod Guds Orden / at naat de ville
forsørge deris Børn / Da see de meget
mere hen til Rikdom / megen veldig
Slect och Venner / end til Guds or-
den oc vilge / Huor aff der voper siden
megen wlycke / I det de ville / mod
Guds vilie / komme dem sammen /
Som haffue huercken løst eller kerlig-
hed til huer andre / Saa leffue de oc
saa sigen vdi Ecteskaab foruden kerlig-
hed til huer andre.

Der imod skulle vnge Wenniske
vel giffue act paa denne Guds Orden
oc skick

oc skick / oc effterdi en from Quinde
kommer aff Herren / Som Salomon
figer / Der saar skulle de først for al
ting raadsla met hannem der om / och
bede hand vilde beskicke gode middel /
Som kunde tilføye hannem en from
Quinde / huilcken hand haffde skabt
hannem til gode / Och lade sig siden
nøye met den Gud haffuer beskicket
hannem.

Oc der saar skulle Børnene icke
foracte foralderne / Men lade dem
giste sig / Effterdi / de ere de rette med-
delere / forskicket aff Gud der til / som de
Hellige Patriarcher och haffue gjort /
som Bibelens Historier vduiser / huil-
ket ocsaa daar bonligt hess Bedringer /
Gueff Historier oc Exempler daar saar
langt at opregne.

Disligeste skulle ocsaa forælders
Elli ne oc

ne oc formynderne / flittelige giffue act
paa / oc tencke / at de ere inted i denne
Dag / vden meddeler och redskaff / til-
skickne aff Gud / Och at det stander
icke altsammen vdi deris fri vilge / At
giffue nogen bort / Men de skulle flit-
telige randsage om det skeer efter
Guds Orden / oc om det
er hannem saa beha-
geligt eller ey.

finis.

Prentet i Københaffn

M. D. Lxvii.

H. B. H. D. D. A.

le act
enne
/ tils
nder
/ At
flita
er

mele
1707
1708

1709
1710
1711
1712
1713
1714
1715
1716
1717
1718

M.

